

Положення про Шкільну службу примирення

Шкільна служба порозуміння (ШСП) - це команда підготовлених старшокласників-посередників (медіаторів), які допомагають своїм ровесникам розв'язувати конфлікти мирним шляхом, використовуючи у роботі відновні практики - медіацію однолітків, коло тощо - і працюють над формуванням безпечної атмосфери в навчальному закладі. Роботу ШСП організовує координатор, зазвичай психолог або соціальний педагог, який пройшов підготовку і володіє знаннями та навичками з організації та керування ШСП.

Медіація - це добровільний і конфіденційний процес, у якому нейтральна третя особа (медіатор) допомагає сторонам знайти взаємоприйнятний варіант вирішення ситуації, що склалася. Особливою рисою медіації є те, що сторони спільно беруть на себе відповідальність за прийняття рішення та його виконання. Під час проведення медіації сторони дотримуються наступних принципів:

- добровільність - кожна зі сторін добровільно приймає рішення щодо участі у переговорах і усвідомлює, що рішення може бути досягнуте тільки шляхом співробітництва; можливість добровільного припинення процесу на будь-якому етапі.
- розподіл відповідальності - сторони несуть відповідальність за прийняття рішення та його виконання, медіатор - за дотримання правил та принципів процедури.
- нейтральність, безоціночність - під час процесу медіатор не займає позицію однієї зі сторін, не оцінює їх, а в рівній мірі допомагає обом. Медіатор є нейтральним по відношенню до конфлікту (не «втягується» у суперечку) і, в той же час, щиро прагне допомогти сторонам знайти найкраще для обох рішення.
- конфіденційність - усе, що відбувається на медіації не розголошується ні медіатором, ні сторонами. За винятком ситуацій, коли сторони планують завдати шкоди собі чи комусь.

Вирішуючи конфлікт за допомогою медіації, сторони повинні налаштуватися на співробітництво, і це є головною задачею медіатора - спеціально підготовленого посередника у вирішенні конфліктів, який однаково підтримує обидві сторони та допомагає їм знайти взаємоприйнятне рішення. Важливо зазначити те, що медіатор не має права вирішувати конфлікт за учасників, натомість медіатор:

- допомагає, щоб кожен учасник висловив своє бачення ситуації;
- слідує, щоб усі учасники почули версію протилежних сторін;
- визначає, узагальнює і перераховує питання, щодо яких здійснюватимуться

переговори.

Програма «Шкільна медіація» передбачає впровадження власне процедури медіації і її принципів у систему школи через залучення дорослих медіаторів до процесу вирішення шкільних конфліктів. Дорослі медіатори також можуть сприяти аналізу конфліктних ситуацій та вести конфліктологічне консультування.

Шкільна медіація сприяє швидкому та ефективному розв'язанню конфліктів на локальному рівні без залучення владних структур і адміністративного тиску.

Медіаційну допомогу можуть здійснювати практичний психолог, соціальний педагог, інші представники педагогічного колективу школи, а також «зовнішні» стосовно до школи спеціалісти - медіатори.

Програма «Медіація однолітків» також має на меті здійснення цілеспрямованої діяльності у профілактиці та швидкому реагуванні на конфліктні ситуації в шкільному середовищі, але вона передбачає залучення дітей - медіаторів до процесу вирішення учнівських конфліктів.

Сутність програми полягає у передаванні відповідальності за розв'язання конфліктів у руки самих школярів: пройшовши навчання, учні - медіатори допомагають своїм одноліткам домовлятися у ситуаціях конфліктної взаємодії без участі вчителів, батьків, адміністрації.

Медіаційна процедура - це процедура, заснована на принципах раціонального аналізу ситуації, раціонального вибору дій і прийняття рішень. Медіація не є психологічним методом роботи, медіатори не повинні розбиратися у психології людей, не повинні аналізувати їхні внутрішні проблеми і причини певної поведінки, вони також не повинні виконувати функції слідчих, арбітрів, суддів і т. і. Медіатори лише повинні знати і чітко дотримуватись правил та принципів медіації, завдяки яким вона набуває статусу безпечної процедури, безпечної у фізичному, психологічному, соціальному розумінні.

Результатом реалізації програми є створення інституту посередництва - шкільної служби медіації однолітків, діяльність якої спрямована на вдосконалення системи міжособистісних взаємин, покращення психологічного клімату у шкільному колективі. Як відомо, школа є найбільш консервативним соціальним інститутом, тут доволі складно змінювати організацію і динаміку життєдіяльності, а у випадку реалізації програми зміни повинні торкатися усієї системи шкільного життя. У зв'язку з цим всі учасники навчально-виховного процесу залучаються до участі у програмі: адміністрація, вчителі, батьки, учні - всі вони знайомляться з особливостями медіації, її сутністю і спрямованістю завдяки презентаціям програми, навчальним семінарам, робочим зустрічам.

Основною частиною програми є тренінг, у результаті проходження якого учні отримують знання, вміння і навички щодо проведення медіаційної процедури. Програма тренінгу передбачає знайомство учнів з основними принципами сучасної конфліктології, які орієнтовані на співробітництво і мирне урегулювання конфліктів; навчання конструктивним стратегіям поведінки; навчання медіації; підготовку групи учнів для виконання посередницьких функцій у процесі вирішення конфліктів; розробку плану організації системи учнівського посередництва у школі.

1. Загальні положення

1.1. Служба примирення є виконавчим органом шкільного учнівського самоврядування.

1.2. Служба примирення діє на підставі чинного законодавства, статуту школи та цього Положення.

2. Мета і завдання служби примирення

Метою діяльності служби примирення є підвищення психосоціальної адаптації учнів.

Задачами діяльності служби примирення є:

- формування адаптивних і ефективних стратегій поведінки;
- розвиток ресурсів особистості;
- формування комунікативних навичок;
- уміння вирішувати конфлікти мирним шляхом;
- формування вміння ставити перед собою цілі і досягати їх.

3. Діяльність ШСП базується на принципах відновного підходу, який передбачає:

- Повагу до особистості, віру в її здатність вирішувати конфлікти у найкращий для себе спосіб - учасники конфлікту активно залучені до процесу обговорення та самостійно приймають рішення щодо подальших дій; тому медіатор - це не суддя, не порадник, а "той, хто допомагає спілкуватися".
- Відповідальність у стосунках та по відношенню до інших - процес переговорів побудовано таким чином, щоб учасники конфлікту мали можливість зрозуміти один одного, усвідомити власні вчинки та наслідки, до яких вони призводять, тобто власну відповідальність. Атмосфера довіри і поваги сприяє тому, що учасники конфлікту охочіше беруть на себе зобов'язання щодо виправлення ситуації або відновлення стосунків.
- Віру в кожную особистість та її здатність змінюватися - вирішення конфлікту за участю медіатора побудовано як процес переговорів партнерів, а не суперників, що сприяє засвоєнню учнями іншої конструктивної моделі розв'язання конфліктів, яку вони можуть використовувати в майбутньому.

4. Етапи створення Шкільної служби порозуміння

4.1. Прийняття шкільною адміністрацією рішення про створення ШСП. Підставами для прийняття такого рішення, зокрема, можуть бути: напруга, велика кількість конфліктів тощо. Крім того, ключовим фактором є готовність шкільної адміністрації сприяти процесу впровадження та функціонування ШСП, а саме: делегування повноважень щодо вирішення конфліктів школярам; розуміння і згода адміністрації та педагогічного колективу навчального закладу

дотримуватися принципів відновного підходу в питаннях шкільної дисципліни, виділення та обладнання приміщення для ШСП.

4.2. Інформування педагогічного колективу про впровадження ШСП. Вибір координатора програми серед педагогічного колективу навчального закладу відповідно до наступних критеріїв: бажання координувати діяльність ШСП, авторитет серед учнів та вчителів, наявність вільного часу тощо.

4.3. Інформування учнів 8-11 класів про впровадження ШСП. Анкетування учнів та відбір потенційних кандидатів для проходження навчання відповідно до наступних критеріїв: авторитет серед учнів та педагогів, бажання бути медіатором, участь у позашкільній роботі тощо.

4.4. Проведення співбесід із потенційними кандидатами, відбір учасників тренінгу "Базові навички медіатора ШСП" згідно з такими критеріями: розвинені комунікативні навички, співробітницький підхід у ситуації конфлікту, безоціночність тощо.

4.5. Підготовка команди (координатора та школярів-медіаторів) для роботи в ШСП, проведення тренінгу "Базові навички медіатора ШСП".

4.6. Інформування учнів, педагогів та адміністрації ніколи про діяльність ШСП, представлення механізму передачі справ/звернення для їх розгляду за допомогою процедури медіації та процедури кола.

4.7. Проведення медіацій та кіл серед однолітків учнями-медіаторами та координатором служби (у випадку складних конфліктних ситуацій).

4.8. Підготовка нових медіаторів із числа учнів, які пройшли відбір згідно зі згаданими вище критеріями та внутрішнє навчання (організоване координатором служби за допомогою практикуючих школярів-медіаторів) принаймні один раз на рік для забезпечення неперервності функціонування ШСП.

4.9. Підвищення ефективності діяльності ШСП шляхом проведення зовнішніх супервізій та внутрішніх тематичних дискусій, що мають на меті аналіз напрацьованого досвіду.

5. Організація діяльності служби примирення

5.1. Службі примирення за погодженням з адміністрацією школи надається приміщення для зборів і проведення примирних програм, а також можливість використовувати інші ресурси школи - такі, як обладнання, оргтехніка, канцелярське приладдя, засоби інформації та інші.

5.2. Служба примирення має право користуватися послугами психолога, соціального педагога, заступника з ВР та інших спеціалістів школи.

5.3. Адміністрація школи забезпечує невтручання посадових осіб школи в процес врегулювання конфлікту на період роботи з цим конфліктом служби примирення, проводить з ними роз'яснювальну роботу, спрямовану на формування конструктивного ставлення до діяльності служби примирення.

5.4. Адміністрація школи сприяє службі примирення в організації взаємодії з соціальними службами та іншими організаціями.

5.5. У випадку, як що примирна програма проводилася за фактом, за яким

порушено кримінальну справу, адміністрація школи може клопотати про доручення до матеріалів справи мирової угоди, а також інших документів до якості матеріалів, що характеризують особистість обвинуваченого, що підтверджують добровільне відшкодування майнової шкоди та інші дії, спрямовані на загладження шкоди, заподіяної потерпілому.

6. Документація.

Якщо виникає конфліктна ситуація, що вимагає більш професійного втручання, підготовлений учень медіатор ШСП при присутності координатора практичного психолога проводить зустріч з учасниками конфлікту Дефективність яких відображена в журналі (протоколи у вільній формі), позиція сторін та прийняте рішення відображається у журналі служби примирення секретарем служби

7. Прикінцеві положення

7.1 Дане положення набирає чинності з моменту затвердження.

7.2. Зміни до цього положення вносяться органами шкільного самоврядування.